

Prediking over Zondag 36 vr. 99 en 100

- Gods naam -

Vraag 99: Wat wil het derde gebod?

Antwoord 100: *Dat wij niet alleen met vloeken of met vals en eed, maar ook met onnodig zweren, den naam Gods niet lasteren noch misbruiken, noch ons met ons stilzwijgen en toezien zulke verschrikkelijke zonden deelachtig maken; en in het kort, dat wij den heiligen naam Gods anders niet dan met vrees en eerbied gebruiken, opdat Hij van ons recht beleden, aangeropen, en in al onze woorden en werken geprezen worde.*

Vraag 100: Is het dan zo grote zonde, Gods naam met zweren en vloeken te lasteren, dat God zich ook over diegenen vertoort, die, zoveel als hun mogelijk is, het vloeken en zweren niet helpen wren en verbieden?

Antwoord 100: *Ja gewisselijk; want er is geen groter zonde, noch die God meer vertoort, dan de lastering Zijn naams; waarom Hij die ook met den dood te straffen bevolen heeft.*

Liturgie:

Ps. 48 : 4

Ps. 89 : 1, 3 en 4

Ps. 89 : 7

Ps. 33 : 1

Schriftlezing: Leviticus 24:10-17, Jacobus 3:1-13

Gemeente,

Luther preekte in 1516 over de tien geboden. Daarin zegt hij: het eerste en tweede gebod gaat over recht geloven. Het derde gebod gaat over recht belijden. Het vierde gebod zegt ons recht te doen, namelijk God in ons te laten werken. In deze preek gaat het dus over het rechte belijden. Over het rechte gebruik van de Naam Gods. En de afweer van het verkeerde gebruik: 'gij zult niet'.

We mogen niet vergeten niet dat de wet in de catechismus in het stuk der dankbaarheid staat. Drie verzoeken worden hier achter elkaar genoemd: afgodendienst, beeldendienst, en de lastering van Gods naam. Daarom blijft het gebod staan in de vorm van het verbod: 'Gij zult de Naam des Heeren uws Gods niet ijdel gebruiken, want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt'. Ook mogen wij niet vergeten dat de ontdekking steeds verder doorgaat in het leven der dankbaarheid. Evenmin, dat de wet een tuchtmeester is tot Christus, voor een iegelijk die zichzelf als zondaar leert kennen. Reeds onder mensen geldt, dat de naam uiterst teer en kostbaar is. Vandaar, dat de naam van allen die boven ons staan, ontzag en eerbied bij ons wekken moet. Voor Job rezen de stokouden op, verstaken de kinderen zich, en hielden de oversten hun woorden in. Hoeveel temeer geldt dit de Heere der heerscharen. Cherubijnen en serafijnen bedekken het aangezicht en roepen het drie keer heilig uit. Vóór alle dingen is ons nodig, wanneer wij samen over de Naam Gods gaan spreken, het te mogen verstaan wat in Psalm 89 staat: 'Wie mag in de hemel tegen de Heere geschat worden, wie is de Heere gelijk onder de kinderen der sterken'? God is grotelijks geducht in de raad der heiligen en vreselijk boven allen die rondom Hem zijn. 'O Heere, God der heerscharen, wie is als Gij in hemel en op aarde'. Dat is de hoogheid, dat is de majesteit Gods. God is onvergelykbaar in hemel en op aarde. Hij is met niemand te vergelijken.

Die hoge God heeft een Naam. Niet om Zich van anderen te onderscheiden, zoals wij, maar om Zichzelf kenbaar te maken. Daarom is de Naam van God niet *kwantitatief*, maar *kwalitatief*. In Zijn Naam legt Hij Zijn wezen. Zo als Zijn naam is, zo is Hij. Oneindig is Gods wezen. Maar voor wat ons nodig is hier op aarde om tot Gods eer te leven en voor wat nodig is voor de zaligheid van onze zielen is in die Naam duidelijk, transparant en doorzichtig. De Naam Gods is eigenlijk een samenvatting van Zijn deugden en Zijn volmaaktheden, die Hij in Christus tot onze zaligheid heeft geopenbaard.

Die Naam is een uitdrukking van de Persoon van God. Hierin openbaart Hij zich als God, Heere, Vader, Zoon en Heilige Geest. Hij is enig in Zijn wezen, Hij is de Eeuwige, de Almachtige. Jacob vraagt om Gods Naam. Hij ontvangt geen antwoord dan: 'die is toch Wonderlijk'. Aan Mozes wordt deze wonderlijke Naam bekend gemaakt als Jehova, 'Ik zal zijn Die Ik zijn zal'. Zo openbaart God Zich. Gemeente, niemand heeft die Naam uitgedacht. God heeft die Naam geopenbaard! Hij is onnoembaar in Zichzelf, maar zo noemt Hij Zichzelf in Zijn openbaring. Die Naam uitgekristalliseerd is God in al Zijn deugden en volmaaktheden. God roept aan de Horeb zelf Zijn Naam uit: 'Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid'.

God gaf Israël de Engel des Verbonds mee in de woestijn. Dat is Zijn Zoon. De Naam van God was in het binnenste van Hem. Wonderlijk is dat! Gods Naam was in Hem, min of meer verborgen, maar in de volheid van de tijd, na de vleeswording, krijgt Hij een Naam van Zijn Vader: Jezus. En als Jezus, als Middelaar, als Christus heeft Hij op Zijn beurt de Naam des Vaders geopenbaard. Hoor Hem danken in het Hogepriesterlijk gebed: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde. Ik bid voor degenen die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Ik heb hun Uw Naam bekend gemaakt en zal Hem bekend maken, opdat de liefde waarmee Gij Mij liefgehad hebt in hen zij en Ik in hen'. Gemeente, dat wordt ook vandaag bekend gemaakt in de prediking! Door openbaring wordt deze Naam tastbaar. Was Hij verborgen gebleven, dan bleven wij in onwetendheid en verlorenheid! Nu wordt deze Naam ons wel bekend gemaakt.

Vandaar dat ons het misbruik van die Naam Gods wordt verboden. 'Gij zult de Naam des Heeren uws Gods niet ijdelijk gebruiken'. Letterlijk staat er: 'Gij zult de Naam des Heeren niet woest, ledig, nietig opnemen'. Gebruiken dat wil zeggen: opheffen. Hier wordt dus de gedachteloosheid, de oppervlakkigheid, de onverschilligheid verboden. Daartegenover staat het rechte gebruik van Zijn Naam met verlangen, aandacht en eerbied. Want de Naam Gods is heilig. Deze Naam mag wel worden gebruikt, mits recht! En heilig wil zeggen: afgezonderd tot het gebruik, dat de Heere wil dat wij ervan maken. En ijdelijk wil zeggen: lichtvaardig, ondoordacht en geestledig. Dat wordt ons verboden. Is degene die zegt 'dat weet ik niet' dan verontschuldigd? Het is juist andersom, die wordt beschuldigd! Daaruit blijkt: u kent de Naam des Heeren niet!

'Gij zult de Naam des Heeren uws Gods niet ijdelijk gebruiken'. Dat gebeurt in het vloeken. Vloeken is ook een gebruik van Gods Naam. In het vloeken bidt een mens met de aanroeping van Gods Naam om eigen of ondergang van anderen. Dus vloeken is ook bidden, niet om genade maar om de vloek. U zegt: dat wist ik niet. Dat wist u wel. 'Want gij zult de Naam des Heeren niet ijdelijk gebruiken'. Vloeken uit een bijzondere haat is verboden. Alle vloeken in het openbaar of gedachten is verboden. Een andere zaak is het wanneer de vloekpsalmen aan de orde komen. Dat is niet onze eigen zaak. Want David zegt in Psalm 139: 'Zou ik niet haten, Heere, die U haten. Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij'. Maar hij bidt vervolgens: 'Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten'. Ja, God Zelf vervloekt ieder die Hem verwerpt: 'Indien iemand de Naam van de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking'. Heeft u Hem lief, dan is er een heilig gebruik van Gods Naam! Gemeente, de verkondiging doet ons bij de Naam Gods de ernst van Wet en Evangelie in verdoemenis en in de vrijspraak op ons hart binden!

Verder is ook de valse eed, de meinede verboden. Dat is bij de aanroeping van de Naam Gods de waarheid ontkennen en de leugen bevestigen. Daardoor wordt de Gods Naam ontheiligd. Ook het onnodig zweren, lichtvaardig zweren hoort daar onder. Daarom hebben wij de eed te vrezen, zo enigszins mogelijk te ontwijken. Laat uw ja, ja zijn en uw nee, nee. Bij de Joden is er enerzijds een vrees voor het uitspreken van de Naam des Heeren. Ze legden hun eden af bij de hemel, enzovoort. Anderzijds is er een lichtvaardigheid in hun gebruik van de Naam des Heeren, die Christus bestrafte in Mattheüs 5 waar staat: 'De hemel is Gods troon, de aarde de voetbank van Zijn voeten. Jeruzalem is de stad des groten Konings'. Van ons hoofd kunnen wij noch één haar, wit of zwart maken. Wij zien in de Schrift voorbeelden van lichtvaardig zweren bij Jephtha, Herodes en Saul. Gemeente, noem Gods naam niet gedachteloos! Ga niet huichelachtig zweren! Misbruik geen Bijbelteksten! Het is zonde als wij dan stilzwijgen en toezien. Daardoor worden wij deelgenoot van het misbruik van Gods Naam. We zijn medeverantwoordelijk door het aanhoren en door het zwijgen. Hoe vaak is er gesproken waar wij zwijgen moesten en gezwegen waar wij spreken moesten. Gemeente, 'heb geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze veeleer'!

U merkt Gods gebod is zeer wijd, gemeente. U zou tot nu toe kunnen menen buiten schot te kunnen blijven. Maar het is niet alléén een verbod, maar ook een gebod. Het is niet alléén de zonde van bedrijf, maar ook van nalatigheid. Want wanneer iemand zou zeggen: bij alles wat ik gehoord heb, is het maar het beste om te zwijgen, dan komt de catechismus ons verder in het nauw drijven, door erop te wijzen dat wij niet alléén misbruik hebben na te laten, maar ook het rechte gebruik hebben te beoefenen. Hier wordt alle neutraliteit veroordeeld! Het is voor *of* tegen! Een tussenweg is er niet! Gods Naam moet beleden worden. Deze naam kunnen we niet anders dan met eerbied en vreze gebruiken.

Voor dit rechte gebruik is allereerst nodig dat wij de Heere recht kennen. Want kennen in de Heilige Schrift is een diep woord. Het is niet alleen, niet in de eerste plaats, een verstandelijk kennen, maar een kennen met ons hart. Gods Naam kennen, dat is God *Zelf* kennen. Dat is het diepste. Nooit zouden wij de Heere kennen, indien de Heere Zijn Naam niet zelf had bekend gemaakt. Nooit zouden wij tot God, die een verterend vuur is, kunnen naderen indien Hij daarvoor de weg niet had geopend. Die bekendmaking van Zijn Naam is het dragelijk maken van Zijn openbaring. Het is daad van Zijn liefde! 'De verborgenheden des Heeren zijn voor degenen die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken'. Waarom maakt Hij Zijn naam bekend? Opdat wij Hem recht kennen. Ken de Heere in al uw wegen. Zo heeft Hij zich ook met Zijn Naam HEERE zich aan Abraham, Izak en Jakob bekend gemaakt.

Tegenover het 'niet ijdellijk' gebruik staat 'wel degelijk' gebruik. Vloeken is erg, maar niet vragen naar is ook kwaad! Wat is erger zonde: de haat of de onverschilligheid? Gemeente wat hebben we hierin nodig: de liefde! Gij zult de Heere, uw God liefhebben met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand. Wij mogen, wij *moeten* die Naam noemen! Joden hadden slaafse vrees voor Gods naam. Dat is ook te verstaan. Er was sprake van hoogspanning. Wij zijn immers met die Naam in contact gebracht. In contact gebracht door de Heilige Doop, door het verbond. Gemeente, wij zijn naar die Naam genoemd! Die Naam brengt zegen, maar die Naam brengt ook vloek! Dat is een geweldige spanning. Keus is er niet. Wanneer brengt die Naam ons vloek? Wanneer wij die Naam losmaken van God. Dat is Zijn naam ijdel gebruiken. Lichtzinnigheid, onverschilligheid en uitwendigheid is de Heere een gruwel. God wil niet genoemd zijn, zoals Hij niet bedoeld wordt.

Die naam gebruiken 'Met vreze en eerbied', zo zegt het antwoord. Let op, eerst wordt de vreze van God genoemd. Immers de vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid. Uit deze vreze komt de eerbied op. Eerbied sluit uit het slaafs wegvlugten in het zelfgenoegzaam werken. Vrezen, omdat u niet gekomen bent tot de aanroeping in het ware geloof. Dat is met eigen hand te schrijven: 'Ik ben des Heeren'. Het is de Naam des Heeren. Vrees God! God openbaart zich in Zijn Verbondsnaam.

‘Met vreze en eerbied’, dat is Hem gedenken. ‘Houdt Uw knecht ook terug van trotsheden’. ‘Laat de overdenking mijns harten welbehaaglijk zijn voor Uw aangezicht.’ Psalm 139 zingt: ‘Hoe kostelijk zijn mij o God Uw gedachten’. Het brengt ons in de verootmoediging. Denk aan Abraham, Job, hoe zij met heilige vreze Zijn naam aangeropen hebben. Gemeente, wat een zegen is er in het aanroepen van Zijn naam! Want in het aanroepen van de Naam des Heeren ligt de ganse zaligheid. Want er staat: ‘Het zal geschieden, dat een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden’. Gods Naam, dat is Christus! God te noemen buiten Christus, dat is lasteren! Gemeente, onze algehele wandel moet door de vreze Gods bestuurd worden! Het gebed hoort bij het gebod. Het is vrezen, aanroepen en prijzen van die Naam! ‘Wie Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is’. Paulus roept ons op in Fillipenzen 2 vers 15 om’ onberispelijk zijn te midden van een krom en verdraaid geslacht’.

Gemeente, de Heere meent dit gebod ernstig. Want Hij zal schuldig stellen en straffen. Elke zonde is strafwaardig. ‘Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen’. Er is geen groter zonde die God meer vertoornet, dan de laster van Zijn Naam. Lasteren betekent letterlijk doorsteken. Dat is God in Zijn hart aantasten en vertrappen. Denk aan het oordeel over Farao, over Belsazar. Hoe schuldig gemeente staat ons volk. Hoe ontzaglijk wordt er gevloekt in het leger, gevloekt op de vloot, gevloekt in de fabrieken en bij andere gezelschappen. Op hoe weinig plaatsen is er de vreze Gods. Wij leven in een boze tijd. De oordelen Gods blijven niet uit. Welk een roeping is er voor de overheid! Bedenkt dat geen lasteraars, vloekers het Koninkrijk Gods zullen beërven. Maar ook in de kerk zijn wij schuldig als er een schuld belijden is zonder berouw, uit gewoonte of bijgelovigheid.

Gemeente, wat hebben wij te doen? Zie op Hem die van Zijn geboorte tot Zijn graf Gods Naam geheiligd heeft! Hoor Hem zeggen: ‘Wist gij niet dat Ik moest zijn in de dingen Mijns Vaders’. Hij heeft Hem immer verheerlijkt. In alle gesprekken, gebeden en wonderen heeft Hij Zijn Vader verheerlijkt. Hij heeft dat volgehouden en vastgehouden. Toen Hij voor Kajafas stond: ‘Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon van God’. Hij werd door de Joden beschuldig een Godslasteraar te zijn. Hij werd ter dood veroordeeld. De ijver van Gods huis heeft Hem verteerd. Hij rechtvaardig voor onrechtvaardigen. Vlucht dan tot Hem! Denk aan de woorden van Paulus: ‘Mij die te voren een godslasteraar was, en een vervolger, mij is barmhartigheid geschied!’ O, die vrome zondaar. Dat niet denken aan de Naam Gods, niet Zijn eer vermelden, er niet met hart en ziel daarop betrokken zijn! God klaagt u aan: ‘Ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer?!’ Gemeente, daarom is het wonder zo groot, het is een zo’n grote genade! Verwonder u over Zijn vrije genade!

Gemeente, zoek dagelijks de bekering! Laat u verzoenen! Wie heeft hierin zijn hart gezuiverd van zonden? Wie is vrij van grote overtreding? Christus is de dagelijkse Fontein. Laat de oprechtheid en de vroomheid u behoeden door een leven in de vreze Gods. Leef in de tegenwoordigheid des Heeren. Vaders goede Naam verdraagt géén smet! Daarom de oproep om u te vermanen! Spreek met eerbied en ontzag van Zijn Naam! Met zachtmoedigheid en niet hoogmoedig. Die Naam is zo groot, is zo heilig! Die naam dragen wij op onze voorhoofden. Pleit dan op die Naam, zoals Mozes deed. En zo zal ‘die *Naam* eenmaal op uw voorhoofden zijn’!

Amen

G. Boer